

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben hárhoz hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
Kispesten utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáca-utca 2.

A szerkesztőség kéziratok visszaszedésén
vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, július 5.

Elzüllött pópák.

A minap szent misét végezvén a helyes közpörház kápolnájában annak végeztével, mint az a görög ri uson szokás, *antidor*-t osztottam, ami nem egyéb, mint a szent miséhez felhasznált kenyér maradványa. Ezt a hitesség jelképéül a hívek között a miséző pap szétosztja. Egy beteg azonban nagy meglepetésemre az antidort visszautasította. Azt hittem, hogy orvosi tilalomból teszi ezt, de a román ember szégyenkezve reám nézett és kijelenté, hogy neki az antidort tölem elfogadni nem szabad, mert ő »megtért hívő« azaz nazarénus.

Es ez a veszedelem egyre terjed, nem csak a református és bár jelentékeny kisebb mérvben a katolikus magyarság között, hanem a görög nem egyesült és görög katolikus románság között is, de mig a református magyarság az új »apostolok«-at korrekt módon mogyorófa pálczával intézi el, addig a románságban alig van megfelelő védekezésnek némi nyoma.

Pedig, ha azt akarják a román papok, hogy híveik végképpen ott ne hagyják őket, akkor védekezniök kell és pedig első sorban a görög nem egyesült papságnak. A görög katolikusoknál is van sok baj, de itt nem oly nagy mint a »keletiek«-nél.

Igazán mondom, hogy nem szereték a görög nem egyesült dolgokkal foglalkozni, mert a román sajtóban e nemű

többé-kevésbé kiméletes, de mindig jóakaratu felszólalásaimra oly feleleteket adott, melyek nem csak az illető cikkek íróinak tájékozatlanságáról tettek szomorú bizonyosságot, hanem a bennök megnyilatkozó személyeskedések miatt a magyarság előtt az egész román sajtó kompromittálására is alkalmasak voltak. — De hát vannak esetek, mikor a hallgatás a hozzáértők részéről bűn és gonoszság. Ilyenkor felre kell tenni minden mellék tekintet.

Es ilyen a románság között terjedő nazarénizmus veszedelme.

Miért?

Hát azért, mert mint a multkor »Oláh dászkal« című dolgozatomban megírtam a házára nézve éppen nem közönbös az, hogy a románság kulturális haladása kiknek kezében van letéve.

Utóvégre is a románság az ország hegyes-völgyes keleti részeit lakja, sovány talajon, szerény viszonyok közt kénytelen a létnek harczeit megvívni. Csak szorgalom és kultura teheti képessé ezt a népet arra, hogy Magyarország ez exponált részein úgy a saját, mint a haza érdekében erkölcsileg és anyagilag megtudja helyét állani. Már pedig, ha ezt az általam leírt »oláh dászkal«-okkal el nem érhetjük, még nehezebben érjük el »elzüllött pópák«-kal, legyenek azok bármely vallás felszentelt hátramosztói.

A nazarénus román embernek »megtért« kocsisok, csordások, hetesek, szolgálók, vén banyák és efféle egzisztenciák

hirdetik, hogy törvény előtt ne esküdjék, hadi szolgálatot ne teljesítsen, a bűneit nyilvánosan és részletesen az egész gyülekezetnek vallja be, a »testvérek«-nek engedje át mindenét, a tanulás az ördög munkája, az urak a pokol prédái, se törvény se ur a *hivőnek* nem parancsol. Nem kell templom se, pap se, semmise.

Hát milyen műveltség fitul ki ebből a tudományból? Igaz, hogy a nazarénus nem káromkodik, nem csacsog és nem dohányszik. De hát ezeket az okos dolgokat melyik vallásban nem lehet megtartani? Miért van szükség kocsis prófétákra és szolgálókból képzett apostolokra? Mért van szükség minden létező vallási intézmények megcsufolására és megsemmisítésére, hogy az emberek ne járjanak korcsmába és más lebujsókba? Hiszen mindenki látja, hogy a biharmegyei románságot, melynek 80 százaléka olvasni irni nem tud s mely fölött a 19-ik század elvonult anélkül, hogy rajta észrevehető nyomát hagyta volna az emelkedésnek, ez az agyafurt vallási szekta csak a szétzüllés folyamatát segítheti elő.

Es mégis, borzadok leírni, de úgy van, hogy némely román községekben a nép erkölcsi állapotán ez az ostoba fanatikus szektáriuskodás javított.

Ha valahol, úgy Arad és Bihar megyékben alkalmazhatók a sz. Irás szavai: »Jaj az én népemnek, az ő pásztora el-tévelyítették őket!«

A román papság dotációja minden kritikán alul van most is, de különösen

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A bihari banderium a várnai csatában.

Írta és felolvasta a biharm. tört. és régészeti egyesület közgyűlésén **Lakos Lajos.**

Társulatunk, mely részben a történelmi és régiség ismeretek gyarapítását, részben pedig a hazafias érzületek ébrentartását és ápolását tűzte ki célul, eme nemes célt elősegítendő — mint tudjuk — évente megejtendő közgyűlésein egy-egy ily irányú felolvasást szokott tartani.

Ezen szokásnak hódol ma is, midőn igénytelen egyéniségemet asztalhoz szólította.

A rég mult időkön elmerengve, egyesületünk intenczióhoz képest felolvasásom tárgyát én is a már lehanyatlott korból hámoztam ki.

Tettem pedig ezt annyival is inkább, mert hisz már Homerosz is arra tanította az ő emberiséget, hogy a jelen és jövő iskoláját csak a mult idők eseményeinek ismerései képezhe-

tik; sőt bennünket közelebről érdeklődőleg, egykori nagynevű fejedelmünk, Báthory Kristóf is, midőn az 1850. esztendőben, itt Váradon lakó őseinket megjutalmazandó, városunknak czimert adományozott, adománylevelében szintén azt mondotta. «Az élet (vagyis történelem) olyan mint némell világosság, mell mennél többeket megvilágosít és szélesebben elterjesztetik, annál világosabb és kedvesebb» — önként érthető dolog, hogy ezen bölcs kinyilatkoztatások által, mintegy bizonyos tantétel fenbagyása szándékoltatott a jövő számára tétetni.

Ezen thezis felállítása tehát, keletkezésére tekintettel nem új, hanem pár ezredéves keletű, mely is a magában rejlő igazságereje folytán tért foglalva, a civilizált emberiség ez iránti hajlandóságát egészen a legújabb korig megtudta hódítani.

De hát hogy is ne?

Hisz nem is vagyunk arra utalva, hogy a nagy világbirodalom aranybetűkkel kirakott és gyászkeretekbe foglalt dicső és dicstelen, bódító szép és anulságteljes oldalait lapozgassuk; ele-

gendő nekünk csupán szeretett hazánk szerény és szük határain belül maradvá, egyedül csak a tulajdon őseink által véghez vitt cselekedetekre és alkotásokra, a Szent István nagy királyunk országát körülövedezett fénysugarakra és a koronként az arra reá nehezülő súlyos csapásokra gondolunk, melyeknek úgy előbbijéből, mint utóbbjaiból is egyaránt oly sok jutott osztályunkul, hogy mig a fénysugarak majdnem szemünket kápráztatták, addig a balsors által reánk mért súlyos végzet, nem egyszer minden iránt reménytelenné, lemondóvá tett bennünket.

A fényáradat közepett is szemünk a saskéhoz hasonlóan erősek és tisztán látók maradtak s így a helyes utat soha el nem tévesztettük; midőn pedig minden elveszettnek látszott, élt bennünk a hit, a remény és édes hazánk iránti forró szeretet, mely eme symbolumból új erőt merítve, a letarolt és pozdorjává zuzott, egykoron fényárban uszó alkotásaink újbóli felépítéséhez fogtunk.

Es ezen újabb felépítés alkalmával a mo-

— A legjobban ajánlható az úri közönségnek ruha-beszerzésre —

MITTEILER EDE

Nagyvárad,
Fő-utca.

(Uri Casinó-épület)
TELEFON 520.

angol divatszabó cég

— Szövetek és bélések méterenkint nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhetők be. —

mely angol szövetekből a legújabb szabás szerint a legszebb kivitelben készít *férfi öltönyöket*, s minden e szakba vágó ruhaneműket. — *Női costümök* valódi angol SZÖVETEK nagy választékban.

a nem egyesülteknél egész a képtelenségig lelkellenül csekély volt, hogy éppen e miatt oly egyéneket is fel kellett szentelni papokká, akikben sem képesség, sem hivatás, sem kellő tudás, sőt kellő lelkiismeretesség sem volt ahhoz, hogy a román nép kulturáján csak valamit is lendítsenek. Ezek nem prédikáltak és nem prédikálnak soha. Utreniát és misét ó vastak és olvasnak üres templomokban, mert a bihari románember is eltanulta még a szerbektől, hogy templomba életében csak háromszor menjen, mikor keresztelik, mikor esketik és mikor temetik. — de hát akkor sem tudja, hol van. A nép nem ismeri mi a gyónás, áldozás, bűnbánat, bűn, erény. Akárhány felnőtt férfit és nőt lehet találni, akik a »Miatyánkot« nem tudják. A 10 parancsolat és az apostoli hitvallás tudása már a magasabb intelligenciához tartozik. Nem ritka a férfi, aki 30—40 éves korában elsőáldozó. A leányokat pedig még görög *kath.* parochiákban is 17—20 éves korukban áldoztatják meg — először. Az elemi iskolások pasztorációja pedig mindkét felekezetenél minden kritikán alul van a legtöbb helyen. Tehetség és hivatás nélküli papok úgy osztották be a dolgot, hogy a hívek csináljanak amit akarnak, ők is csináltak amit akartak. Nem háborgatták egymást.

— Csak egyet követeltek és követelnek meg a néptől, — a stólat. Ezt felszigázták oly magasra, hogy a népet valósággal tönkretették egy-egy temetéssel, egy-egy esketéssel. Az esketési stólatóktól vadházasságba, a temetési stólatóktól nazarénizmusba menekült a nép. A szegény néphez hozzáparasztosodott, alkoholizmusba és mindennemű nyomorba merült elzüllött pópák nem voltak aztán képesek sem a nazarénus apostoloknak ellenállani, sem a kitérő népet a valláshoz visszavezetni.

És én e szegény elzüllött pópákat — nem ítélem el és senki sem ítélni el, aki tudja, hogy az anyagi nyomor szüli az erkölcsi nyomort. Még a legképzettebb és leglelkesebb pap is nagyon vigyázzon magára, hogy falun el ne zülljön, és az elhagyott néphez hozzá ne parasztosodjék. S ha azon panaszkodik a magyar sajtó, hogy az *oláh pópák* elégedetlenek és izgatnak, hát jó volna — ha megnéznék e cikkek írói, hogy azoknak helyzetében mit csinálnának *ők*?

Az éhes ember haragos és képtelen álmok álmodója. Ez alól nem tehet kivéteit a román pap sem.

Az állami dotáczió már javított a helyzeten és még többet javítana, ha a segélyeket jog és igazság szerint odaadnák, ahová kell. De hát a liberális rendszer jellege a protekció és a spicziuskedés.

Ámde minden állami segély hiábavaló, ha a papság képzése a szemináriumban véget ér. Ha tehát azt halljuk, hogy a görög katolikus parochiákban Radu püspök behozta a missiók tartását, ha azt halljuk, hogy a papság lelkigyakorlataira nagyobb gond lesz fordítva, örömmel ismerjük fel a nagynevű főpásztorban az idők emberét, akit csak tisztelet és elismerés illet. — De mit csinálnak e tulnyomó többséget képező nem egyesült klérus bajainak megszüntetésére?

A görög katolikus egyházmegye papsága álljon össze egy irodalmi együtté. Annyi leírni és megbeszélni valónk volna, a nép szétzülése oly rohamos, hogy vesztelgelnünk lehetetlenség. — Csinálnak a nem egyesültek amit akarnak. A helyzet súlyos voltát ők könnyen leküzdhetik, mert annyi tanácsuk, üléseik és congresszusaik vannak, hogy elégen is tulsok van. Van hát, aki foglalkozzék ügyeikkel. A görög katolikus papság

azonban ne tanácskozzék sokat, hanem más egyházmegyék példájára vegye kezébe az akciókat.

A nazarénizmus, a szociálizmus, az alkoholizmus, a kivándorlás már is megtizedelni kezdik híveinket. És így nem maradhat. Könyv kell a népnek, lap kell a népnek, tanulás és vallás kell a népnek. Kapja mindezt tőlünk.

Az »oláh dászkal«-ok helyét foglalják el a román néptanítók, az elzüllött pópák helyébe jönnek-ön tudatos papok. Ekkor a román nép nem fogja őseinek hitét megtagadni, hanem művelődni és haladni fog úgy, hogy a magyarság is bizalommal és szeretettel tekintsen feleje.

Én azt hiszem, hogy nagyot vétkeztek, aki ezt nem akarja! *Gedeon.*

A politikai válság.

A válság ügyében nincs semmi újabb mozzanat. Beköszöntött a holt saison s ez rányomja bélyegét a válságra is.

Gróf *Teleki* Arvéd tegnap a Magyarorszában felhívást intézett a nagybirtokosokhoz, hogy vállaljanak szavatosságot a vármegyei tisztviselők fizetéseért. Ő kezeskedik a *kisenyedi* járás főszolgabírójának fizetéseért.

Még egyre az a hír járja, hogy *Fejérváry* szeptemberig szünetelteti az ő ugynevezett békeközvetítését. Allitóltag beavatott oldalról azt jelentik, hogy a miniszterelnök sokkal hamarabb fog valami újabb kísérletet tenni. Az igaz, hogy a kabinet szeptember közepéig okvetlen hivatalba akar maradni és ezt avval indokolja, hogy parlamenti kormány addig nem is alakulhat, mert a Ház szeptember 15-ike előtt semmi szín alatt össze nem jöhet és így esetleg új kormány előbb be sem mutatkozhatik. A feladat tehát az, hogy addig teremtsék meg az új kormány számára az alapot, mihez okvetlen idő kell. *Fejérváry*nak az a szándéka, hogy mihelyt valami alkalom lesz,

numentalis alkotáshoz a fundamentumot mindenkor a mult eseményeinek gazdag tárházában kerestük, melyet mindannyiszor meg is találtunk abban.

Igy tehát a Homerosz által felállított thezisz igazolást nyert.

Ép ez okból, történéseink igen bölcsen és üdvösen cselekesznek akkoron, midőn a multat koronként emlékezetünkbe idézve, nem engedik a feledékenység örvényében elposhadni, hanem azt onnan napfényre emelve, *Báthory* *Kristófként* »mennél szélesebben ell terjeszteni« akarják.

Mintegy szomorú tünete az idők jelének, édes hazánk fenállásának második évezrede küszöbén, a több mint ezeréves tradícióval szakítva, őseinknek szinte végrendeletszerű hagyományairól, ha talán nem is ép gúnyolólággal, de legalább is mint már a mai korba nem beilleszthető dologról kezdenek beszélni.

Ha ezen irányváltoztatás oka után fürkészünk, korunk szelleme eme nagy metamorfózisának rugójául más egyéb indító momentumot alig tudnánk találni, mint a XX-ik századunk már-már tultengésbe esni kezdő nagyfoku műveltségét, mely a régi kezdetlegességet lekicsinyelve, azt a mai állapot kiindulási pontja s így *szülő-anyja* gyanánt elismerni s elfogadni nem akarja.

Pedig a Tizparancsolat azt rendeli: Tiszteled atyádat és anyádat!

És sajnos, művelt korunk, nem törődve azal, hogy a világtörténelem egyetemének minden egyes mai legkissebb fázisa is a multban gyökeredzik, a multból merített tápanyagot és ab-

ból nyerte kialakulását s így mindazon faktoroknak alapját, melyekkel csak a civilizált népek bírhatnak s melyekkel büszkén szoktak hivatkozni és a melyeknek üdvös hatását jólesőleg élvezik, legelső sorban is a lehangyolott multnak köszönhetik: ennek dacára a XX századot ép túlműveltsége oly fenhéjázóvá teszi, hogy szinte szégyenli a multat szülőanyjának elismerni, vele közösséget, rokonságot vallani.

Valóban a legnagyobb aggály kell, hogy eltöltse kebelünket, mert ki tudná azt megmondani: hogy ha műveltségi fokunk még tovább is ily mértékben emelkedik és azzal párhuzamosan ily és ehhez hasonló világnézetek fognak lábra kapni: vajjon hova juthatunk el?

Bár rossz próféta lennék! De ha a XX. század művelődésével elbizakodottsága és fenhéjázása továbbra is egyenletes lépést tart, úgy el lehetünk reá készülve, hogy a még csak a multtal való szakítás követni fogja a hitbéli meggyőződéstől eltántorodás, majd később az Istenségnek megtagadása, ezt pedig következő lépésben a világot rombadöntő általános anarchiá.

És mindez történik azért, mert a multtal szakítók, műveltségi tultengésükben a »*filius ante patrem*« közmondásban rejülő lehetetlenséget nem vevén észre, a kor szellemét tolvai elő térbe, azt a tételt állították fel, hogy az új irányt semmi más egyéb, mint a *kor szelleme követeli.*

Pedig ez teljesen hamis thezisz, mert *nem a szellem szüli meg a folytonosságban soha hiányt nem szenvedő kort,* hanem ép megfordítsa, a *kor* az időközönkénti szellemet, mely mivel előbbivel szemben csak egy alárendelt

szubstanz, ez okból aztán *nem* is a kornak kell magát a szellemhez irányítani, hanem *ellenkezőleg, a szellem köteles a haladó korba beilleszkedni s ahhoz alkalmazkodni.*

Ha tehát nagyműveltségű századunk megfordított tételt állít fel, akkor a »*filius ante patrem*« lehetőségét elismerve, természetörvényellenes és képtelen dolgoknak hódol.

A multtal való én is közösségmegtagadásával az általános anarchia előkészítéséhez így tehát az első lépés — sajnos — már meg lett téve.

Ha talán még nem lenne késő, keressük az utakat és módokat, melyekkel a további folytatolagos lépések bekövetkeztét megghisítjuk, sőt esetleg a mult becsülése és tisztelése századunknak a tradíciókkal szakított részét még vissza is nyerhetjük.

Ez utóbbi célból legalkalmasabb eszközökkinálkozik kétségtelenül a régi idők és azok eseményeinek lelki szemünk elé varázsolása.

Hisz annyi sok szép, nemes és lélekfelemelő és olyannyi sok, mély fájdalmat gerjesztő és végtelenül nagy tanulságot rejtető momentum tükrözik onnan vissza, hogy szinte lehetetlennek látszik, miként mindezek, a magát nagyműveltségének büszkén és önhittén valló XX. század civilizált és tudománysozomas társadalmá ak bármely tagja lelki világi érzékét is érintetlenül, megindulás és nyomok nélkül, illetve agyvilági rendszerét fogékonytalanul tudták hagyni.

A rég. multnak én is egy szomorú történeti epizódját akarom elmondani, midőn a vármai csatáról emlékszem meg.

Annyival is inkább teszem ezt, mert hisz

Ischlbe megy a király elé és onnan visszajövet, azonnal próbálkozik ismét. A miniszterelnök a mondott alkalmat keresni fogja, hogy ne vehessék szemükre, hogy az országot hónapokon át válságban hagyták.

Az orosz forradalom.

Félnek a Potemkintől.

Budapest, július 5. (Saját tud. táv.) Odesszában azt hiszik, hogy a Potemkin kaukázusi partokhoz közeledik, ahol megjelenése a fellázadt hajósoknál nagyon rossz hatást tenne.

Odesszában attól félnek, hogy a Potemkin ide vissza fog érkezni s ezért minden intézkedést megtettek.

Az odesszai események.

Budapest, július 5. (Saját tud. táv.) A Standardnak jelentik Odesszából: Végre fellebben a fátyol, amely a június 27. és 28-iki korzó tragédiát takarta. A valóság oly borzasztó, hogy mindenki megretten tőle. A pétervári rendőrség temérdek detektive kifürkészte a forradalmárok titkait Odesszában s álarcz alatt senki előtt sem voltak gyanusak. Amikor a Potemkint várták, ezek azt a hírt terjesztették, hogy egész flotta fellázadt és Odesszába jött, hogy a szárazföldi forradalmároknak segítséget nyújtson. Amikor a zavargás és gyújtogatás megkezdődött, a rendőrség is sorompóba lépett. Egyszerre katonaság zárta el az utcákat és és mindentelé gépágyukat állított fel.

A Potemkin keresése.

Budapest, július 5. (Saját tud. táv.) A Central Newrnek jelentik, hogy a fekete-tengeri flotta a legnagyobb energiával keresi a Potemkint. Egy torpedóhajót küldtek ki a Potemkin kutatására. A

a messze idegen földön gyászos végre jutott Ulászló királyunk s korának legnagyobb hadvezére, Hunyady János vezérlete alatt lefolyt szomorú kimenetelű csatában mivel abban a bihari banderium is, tehát ugyyszólván atyáink is résztvettek, az ő nevük is pirosra festvén az ütközet helyéül szolgáló örök emlékezetes helyet, ezen küzdelem bennünket is közvetlen közletről érdekelve, ahoz minket is bizonyos emlékek fűznek

Adataimat hazánkra ezen oly balsikerrel végződött csatáról. Kupelwieser cs. és kir. altábornagynak »Die Kämpfe Ungarns mit den Osmanen« című rendkívül nagyérdékű munkájából merítettem.

Igaz, hogy a jeles szerző is, bár feljegyzéseit a bécsi császári hadi levéltárból nagy és fáradságos munkájával gyűjtögette össze, a bihari banderium keletkezése és Váradról történt kiindulásáról mit sem tud mondani, mindazonáltal azonban, mivel ennek Dominis János váradai püspök vezetése alatt Orsovánál Hunyady seregéhez történt csatlakozását, innen Várnáig útirányát, menetelési idejét, valamint a harcztéren történt elhelyezését, részvételét és megsemmisülését egész részletességgel megtudjuk — elég érdekesek és értékesek arra, hogy azokat itt megismertessem, annyival is inkább, mert ezek egy részét eddigelé a homály leple fedte.

Mielőtt azonban magára a végzetes csatára áttérnénk, vessünk egy futó pillantást az akkori viszonyokra és kísérsük meg azok és a maiak között egy kis összehasonlítást tenni.

(Folyt. köv.)

torpedó forradalmi lobogót tüzött ki, hogy a hajót így üdvözölje, ezután pedig elsüllyeszze.

Hol van a Potemkin.

Budapest, július 5. (Saját tud. táv.) Constanzából jelentik: Senki se tudja a Potemkin mostani tartózkodási helyét, de általában attól félnek, hogy a fellázadt matrózok az éhség miatt kereskedelmi hajókat meg fognak állítani. Több gőzös elhalasztotta e miatt az útját.

Budapest, július 5. (Saját tud. táv.) Konstantinápolyból jelentik, hogy a Potemkin ma reggel a teodiziai kikötőben horgonyt vetett. A hajó legénysége szemet és elelmiszert követelt a hatóságtól, melynek esetleges szolgálatának ellenében megígérték, hogy 24 órán belül elhagyja a hajó kikötőt.

Csatlakozás a Potemkinhez.

Budapest, július 5. (Saját tud. táv.) Párisból jelentik, hogy oda Konstantinápolyból az a hír érkezett, hogy a konstantinápolyi kikötőben veszteglő »Miklós császár« nevű hadihajó legénysége fellázadt és azt követelte a tisztektől, hogy csatlakozzanak a Potemkinhez. A tiszték, akik szintén a forradalmi párthoz tartoznak, szívesen tettek eleget a legénység kérésének. Azok a tiszték is belenyugodtak a sorsukba, akik aulikus pártiak, mert féltek, hogy a Potemkin tisztjeinek sorsára jutnak.

Az odesszai forradalom áldozatai.

Budapest, július 5. (Saját tud. táv.) A hatóságnak még csak most sikerült megállapítani, hogy az odesszai forradalomnak mennyi áldozata van. Hivatalos értesítés szerint csupán a halottak száma 7000-re tehető. Ez a szám részben azért oly óriási, mert a lakosok közül nagyon sokan ijedségükben a tengerbe ugrottak.

Oroszország segítséget kér.

Budapest, július 5. (Saját tud. táv.) Londonban ma az a hír terjedt el, hogy ha az orosz forradalom Kronstatban nagyobb mérvet fog ölteni, akkor a császár segítséget fog kérni Németországtól, mert a pétervári udvarban attól tartanak, hogy a forradalmárok Pétervárt is bombáznai fogják. Akkor pedig veszélyben lesz a csári család élete.

Odessza, július 5. A Pobjedonosceven ma a tengerészek ismét meghasonlottak egymás között. A parancsnokság erről értesítette a hatóságokat és hat bujtogatót társaik őrizete alatt partraszállított. A tegnapi feltartóztatott Granley nevű angol gőzöst ma gondos vizsgálat után szabadon bocsátották. A kikötőben lévő torpedónaszádok utnak indultak. A kikötői munkálatokat ismét megkezdték. Aruberakásra külföldi gőzösök érkeztek és Kersonba, valamint Nikolajevbe is indultak gőzösök.

Pétervár, július 5. A Vecha szállító hajó még tegnap az orosz vizeken megadta magát.

UJDONSÁGOK.

* **Papszentelés a váradai egyházmegyében.** Ez évben július hó 12—15 napján megy végbe a váradai I. szert. egyházmegye új tagjainak szentelése, az egyházi rendek feladása. Az idén a papszentelést főpásztorunk testvére, Szmracsányi Lajos egri segédpüspök fogja végezni, ki e czélból f. hó 11-én érkezik Nagyváradra.

* **Politika az ügyvédi kamarában.** Élénken foglalkoztatja a nagyváradai kamara kötelékébe tartozó ügyvédek dr. Fodor Gyula és társai indítványa, hogy az ügyvédi kar is vegye ki részét a nemzeti ellenállásból az indítványban megjelölt módon. Az ügyvédi kamara választmánya az ez ügyben összehívati kért rendkívüli közgyűlés határidejét július 16-ára tette. A választmány nem foglal állást sem az indítvány mellett, sem ellene. Hlatky Endre kamarai elnök a rendkívüli közgyűlésre a következő meghívót bocsátotta ki:

A nagyváradai ügyvédi kamara 1905. évi július hó 16-ik napján (vasárnap) d. e. 10 órakor Nagyvárad város tanácstermében rendkívüli közgyűlést tartand, melyre a kamara t. tagjait tisztelettel meghívom. A közgyűlés tárgya leend: Dr. Fodor Gyula s társai által benyújtott következő indítvány: Mondja ki a nagyváradai ügyvédi kamara 1. Hogy az igazságügyi miniszter kinevezését és a kinevezés elfogadását hazafiai aggodalommal és sajnálkozással veszi tudomásul. 2. Elvárja tagjaitól, hogy az alkotmányosság helyreállításáig az okmányokra bélyegeket nem ragasztanak és illetékeket nem fizetnek. 3. Minden magyar embernek erkölcsi kötelessége lévén az abszolutizmus ellen küzdeni, a küzdelem közben elkövetendő esetleges politikai büntetendő cselekményeknél ingyenes jogvédelmet nyujt. — Nagyvárad, 1905. július 2. Tisztelettel: Hlatky Endre, a nagyváradai ügyvédi kamara elnöke.

* **A csatornázási szabályrendelet.** Nagy-Várad város tanácsa pénteken, július 7-én délelőtt 10 órakor rendkívüli ülést tart s ez alkalommal veszi tárgyalás alá a csatornázásról alkotott nagyon fontos szabályrendeletet — tervezetet.

* **Pályázat kántortanítói állásra.** A nagyvárad-ujvárosi kántortanítói állás megüresedvén arra pályázatot hirdet az illetékes hatóság. A megválasztandó kántortanítónak, a kántori tisztségén kívül kötelessége lesz az ujjvárosi fiúiskolában az éneket tanítani és alkalom adtán helyettesíteni. Az okmányokkal kellően felszerelt pályázati kérvények a nagyváradai latin szertartású káptalanhoz czimezve, folyó hó 18-ikáig az ujjvárosi plebániára adandók be.

* **A villamos telep kibővítése.** A vas-és fémmunkások sztrájkja alig két napja ért véget a fővárosban. A közel hat hétig tartott sztrájk sok bajt fog okozni még ezután az egész országban, mert a megrendelt gépeket s más dolgokat nem szállítanak idejében a gépgyárak és vasöntödék. Incze Lajos és társai vállalkozók a nagyváradai villamos telep kibővítésének falmunkálataival már a napokban kézen lesznek, de a vastetőszerkezet késedelmet fog szenvedni, mivel a gyár a sztrájk miatt nem lesz kész a tető munkálatával. A vállalkozók ezen körülményt bejelentették a városi tanácsnak.

* **Szabályrendelet az ószeresekről.** Az iparhatóságnak sok baja van az ószeresekkel vagyis közhasználat szerint az ócskaárusokkal, Gerő Ármán főkapitány a tapasztalatok alapján szabályrendeletet készített az ószeresekről s bemutatta a tanácshoz. Tegnap tartott ülésében a város tanácsa átvizsgálás és véleményezés czéljából kiadta a jogügyi bizottságnak, azzal, hogy a szabályrendelet — tervezet tárgyalására Gerő Ármán főkapitányt is hívja meg.

* **Növendékpapok fölvétele.** A nagyváradai latinszertartásu egyházmegye növendékpapjai közé belépni szándékozó ifjak concursusát tegnap tartották meg a püspöki székházban. A concursuson *Vinkler József* püspöki helynök elnökölt. A bizottság tagjai voltak: *Fetser Antal*, *Bundala Mihály*, dr. *Karsch Lollion* és *Spett Gyula* kanonokok, *Lopusny Gyula*, a Szent József-intézet alkormányzója, *Sarneczky Gellért* és *Ujlaki Rezső* premontrai tanárok, dr. *Mayer László* orvos és *Mayer Antal* szentszéki jegyző. A bizottság a következőket vette föl a növendékpapok közé: I. évi theológiára: *Botuker Tivadart*, *Dominyák Istvánt*, *Komendovits Gyulát*, *Vinkler Agostont*! Gimnáziumi VII. osztályra: *Gsernus Mihályt*, *Géczy Józsefet*, *Mártony Ernőt* és *Nagy Dezsőt*.

* **Az öngyilkos főhadnagy temetése.** Tegnap délután ment végbe *Horváth Károly* m. kir. honvéd főhadnagy temetése, Vámbácutcai lakásáról. A temetésen jelen voltak *Békéssy ezredessel* élén az egész honvéd tisztikar, ott voltak továbbá báró *Karg ezredessel* élén a közös hadsereg tisztikara, ugyancsak a huszártisztek és a tüzérek is. A temetési szertartás d. u. 5 órakor kezdődött, melynek végétével a díszes érczkoporsót a négyes fogatú üveges halottas kocsihoz tették és elöl a nagyszámu kos orukat vivő virág kocsival megindult az impozáns gyászmenet a központi temetőbe, hol örök nyugalomra helyezték.

* **Magyarok utazása Japánba.** *Eötvös Károly* orsz. képviselő vezetésével legközelebb egy nagyobb társaság megy Japánba, hogy *Oyamának*, a vitéz japán tábornoknak, diszkardot adjanak át. A küldöttségben *Nagyváradról Juszth Károly* takarékpénztári könyvelő is részt vesz. Kivüle a következők mennek *Oyamát* üdvözölni:

Eötvös Károly, *Barabás Béla*, *Brüll Alfréd*, *Klein Gyula* g.áros, *Csizmadia Ferencz* orsz. képviselő, *Deutsch Arthur* keresk. tanácsos, *Dömény Gyula* gyógyszerész, *Feledi Dezső* igazgató, *Földiák Gyula* bankár, báró *Harkányi György* földbirtokos, *Hock János* orsz. képviselő, dr. *Hartmann Sándor* ügyvéd, *Kardbordó Árpád*, *Linzer Béla* gyáros, *Molnár Jenő* ügyvéd, *Markos Gyula* orsz. képvis., *Olay Lajos* orsz. képvis., dr. *Perl Soma* ügyvéd, *Rákosi Viktor* orsz. képvis., *Szende D.* Asphalt utazó, *Szász József* orsz. képviselő, *Mezőfi Vilmos* orsz. képvis., *Tiller Róbert* nagyiparos, *Udvarny Ferencz* orsz. képviselő.

* **Bródy Sándor állapota.** Bécsből jelentik, hogy *Bródy Sándor* életben maradása most már kétségtelen. Valószínű, hogy még ma megoperálják. Reggel láza volt, de azért egy csésze tejet megivott.

* **6000 szó egy levelezőlapon.** *Bihari I. Ferencz* ösmert szépirod. írásainak mutatványait a *Láng József* féle könyv- és papirkereskedés kirakatában közszemlére kitette. Legnagyobb megfigyelést érdemel azon levelezőlap, melynek egyik oldalán 6000 szót láthatni, ritka művészies kivitelben. Ajánljuk a megfigyelésre, a derék és ügyes tanárt pedig a t. közönség pártfogásába.

* **A nagy hőség.** Szekszárdon tegnap az országos vásár alkalmával oly nagy hőség uralkodott, hogy sokan összeestek s elájultak s az állatok közül is négy téhen napszúrás következtében azonnal kimúlt.

* **A világhírű cég fogása.** Hogy a világhírűnek kürtölt *Ganz-cég* milyen szolid módon tevel meg a kötelezettségének s miként igyekszik a konkurrens vállalatok elől a szállításokat elhalászni, elég tanúságot nyújt nagyváradai szereplése, amelyet az egyes protektorok segítségével tovább tart, mint a város érdeke kívánna. Mikor a 900 lóerejű nagy gép megrendelésére halászott a *Ganz-cég*, füt-fát ígért, csak hogy pályázat mellőzésével megkapja a szállítást; megígérte, hogy az új gép felállításáig itt hagyja az általa szállított rossz kis gépet, hogy szükség esetén úgy ahogy tartalékgépgyanánt szolgáljon. Akadt a városházán elég pártfogója s akik még sem akarták a nagy gép szállítását a tapasztalatok alapján a *Ganz-cégre* bizni, azokat megijesztették a jól kiészelt mumussal, hogy vagy *Ganz* szállít vagy sötétben marad a város. Azóta a vasmunkások sztrájkja is lezajlott s így valószínűleg nem lesz kész októberre a nagy gép, de a *Ganz-cég* még jobban kimutatja a fogaféjét. Követeli, hogy a város a rossz kisgépet most már adja vissza. Azt gondolják, hogy a város kétségbeesik s megtartja a rossz gépet, tehát 38000 koronát kidob az ablakon. Ha egy kisiparos jár így el, svindlernek nevezik. Azonban végre is elég volt már a százezrekből, amit pótmunkák czimén zsebre tett a *Ganz-cég* az általa készített tervezet kivitelénél. A városi tanács tegnapi ülésében kimondotta, hogy a *Ganz-cég* erőszakoskodásának enged, s a rossz kis gépet rendelkezésére bocsátja. Azonban a tanács figyelmezteti a »derék és szavatartó« céget, hogy a nagy gép szállítására vonatkozólag kikötött határidőt tartsa meg, mert a késedelmes szállításért bekövetkező bármily károkért a céget teszi felelőssé a város. — A *Ganz-cég* pedig a markába nevet erre a fenyegetésre, mivel a miniszter kimondotta, hogy a sztrájk vis maior.

* **Egy új utca lakóinak kérelme.** *Buhl Emil* és 12 társa, nagyváradai tisztviselők, mi t már irtuk, megvásárolták a régi hidegser-utcai temető mellett levő *Tóth Jenő*-féle szőlőterületet s felosztották házhelyeknek. Kérték a várost, hogy a település által a hegyen keletkezett új utcát köveztesse, lássa el vízzel és világítással s minden szükségesekkel. A város azonban a kérelmét elutasította, mert a kérdéses hely már külterület s így az illetők saját költségükön készíttessék el amire szükségük van. Ujabban *Buhl* és társai azzal a kérelemmel fordultak a városhoz, hogy a vízvezetéki csövet vezettesse ki a város az új házakhoz. Ez a kérelem méltányos s nagyon könnyen teljesíthető, mert a kiadások megtérülnek akár a 3 százalékos vízdíjjal, akár a vízórák felállításával.

* **Fizetésektelen király.** Ez sem a mindennapi tünemények közé tartozik, de hát az új idők ilyen is produkálnak. A mostani uralkodók közt is van király, aki a szó igazi értelmében fizetésektelen lett. *Oszkár király* ez aki mint svéd király még szolvans, de mint egykori norvég király inszlávans. *Krisztinából* érkezik a távirati tudósítás, hogy a fővaramesteri hivatal mindenkit, akit illet, a következőkről értesíti: »A királyi pénz- és vámügyi osztálytól az az értesülés érkezett, hogy a királyi apanage kifizetése a június 7-iki határozata folytán e hó végén megszűnik. Ennek folytán a fővaramesteri hivatal nincs abban a helyzet

ben, hogy azokat a nyugdíjakat és kegydíjakat, amelyeket a királyi civilistából törlesztett, a mondott határidőn túl kifizethesse.« Ebből tehát megtudja a világ ami különben is természetes volt, hogy a detronizálás után a király fizetését stvrnirozták. De megtudja azt is, hogy mindazok, akik eddig a királyi kegyből éltek, egyetlen fillért sem kapnak. Nem valószínű, hogy *Oszkár* mint svéd király, a svéd civilistából fizeti tovább azokat a nyugdíjakat és kegydíjakat, amelyekre még mint norvég király kötelezettséget vállalt, mert mint norvég király határozottan fizetésektelen lett.

* **A cserepezők sztrájkja.** Az utóbbi időben mindjobban kinövi magát *Nagy-Várad* a sztrájkok városának, mert a nyári hónapokban alig van olyan idő, amikor ne sztrájkolnának nálunk valamelyik ipari szaknak a munkásai. A legujabb sztrájk, mint halljuk, a cserepezőké. *Incze Lajos* és társai vállalkozók bejelentették a városnál, hogy a v.velencei községi iskola építésével már annyira haladt, hogy a tető gerendázatát is felrakták, de a cserepezési munkát nem tudják befejezni, mert a cserepező munkások sztrájkba léptek.

* **Ellopott aranyóra.** *Ullmann Félix* tegnapi temetésén a nagy tolongásban ellopták *Gábel Jakab* igazgató-tanító kettős fedelű arany óráját és reczés arany lánczát. Az ellopott óra és láncz értéke 260 korona.

* **Adományok a nagyváradai Kossuth-szoborra.** A nagyváradai 48-as népkör huszonöt-éves jubileuma emlékére rendezett ünnepségek alkalmából a kör által kezdeményezett nagyváradai Kossuth-szobor alap javára szivesek voltak felülfizetni, — illetve adományokat küldeni:

Dr. Szmrecsányi Pál püspök, dr. *Barabás Béla* képviselő 20—20 kor., *Nadányi Károly*, *Miskolczi Barnabás*, dr. *Stokker József*, dr. *Adorján Emil*, *Bertsey György*, *Szankovics József*, *Darvassy Lajos* 10—10 kor. *Szokoly Tamás*, *Greiner Antal* 8—8 korona. *Fröhlich János* 6 kor. id. *Nagy Lajos*, *Fényes Manó* 5—5 kor. *Dr. Bartha Béla* (Margita), *Klein Lajos*, *Leitner Lajos* 4—4 kor. *Nagy Odön* ezredes, *Piskolti Albert*, *Diósy Ferencz*, *Cser János*, *Zboray Gyula*, *Kiss Dávid*, dr. *Altmann Jakab*, *Papp János*, *Gáll Antal*, *Máthé István*, *Friedl Mihály*, *Vicsay István*, *Jakab Jakab*, *Mester Mihály*, *Borbély Márton*, *Várady György*, *Mátéh István*, *Schwartz Izidor*, *Neumann Vilmos*, *Görömbei Pál*, ifj. *Nagy János* tésüs 2—2 kor. *Király Zsigmond* 1 kor. 50 fill., *Weisz Lajos*, *Szabó Dezső*, *Pásztor Sándor*, *Bencz Gyula*, *Katona Mihály*, *Fehér Adolf*, *Pelley Sándor*, *Nagy János*, özv. *Kelemen Andrásné*, özv. *Rákóczy Györgyné* 1—1 kor., összesen: 206 kor. 50 fillér. A hazafias adományokért a jubileumi rendező bizottság nevében nyilvánosan mond köszönetet dr. *Adorján Emil* elnök, *Zboray Gyula* pénztáros.

* **Vizbefult ember.** *Kovács Ferencz* micskei parasztagza tegnap délután fürdés közben a Körösbe fulladt. A szerencsétlen ember hulláját csak az est folyamán sikerült kifogni a folyóból. Az elhaltak nagyszámu családja van, melynek tagjai iránt általános a részvétel.

* **A bolgár fejedelem Magyarországon.** *Rimaszombati* levelezőnk írja: *Köburg Ferdinánd* bolgár fejedelem a múlt héten két napot töltött a *Garamvölgyön* s *Pohorelláról* átrándult kedvenc tartózkodási helyére: a *murányi várba* is. A fejedelem innét birtokára: *Szentantálra* utazott, ahol vadászatot rendez. A fejedelem utjáról *Dobsináról* jelentik, hogy június hó 24-én gróf *Murány álnév* alatt *Pop-*

!!! Legmegbízhatóbb bevásárlási hely !!!

STROHMAYER PÁL áruháza

Telefonszám: 166. Nagyvárad, Szent László-ter 1. szám. Telefonszám: 166. az egész megyére.

Szolid, olcsó szabott árak.

Menyasszonyi kelengyék. Legjobb minőségű vásznak és siffonok, véggel és méterenként. Férfi, női és gyermek kész fehérművek, ugyancsak mérték vagy minta szerint is. Szőnyegek, tüggönyök, ág- és asztalterítők. Paplanok és matracok, valamint mindennemű mosóárak, u. m.: kreton, batist, zephir és színes vásznak a legjutányosabb olcsó ár mellett beszerezhetők vagy megrendelhetők. Költségvetések, minták, ugyancsak 20 koronát meghaladó rendelések o o o o o vidékre bérmentve küldetnek o o o o o

rádfelkán át pusztamezői kastélyába érkezett Fleischmann udvari tanácsos és Markov tábornok főhadsegéd kíséretében. A fejedelem kedvenc tartózkodási helyén csupán három napig időzött, mivel kíséret nélkül érkezett s a közeli dobsinai jégbarlang nagy szállodája látta el háztartását. A fejedelem szerdán pompás négyes fogaton a murányi várba hajtatott, melyet minden évben fölkeres. Murányról utazott vasuton a hontmegyei szentantali kastélyba, honnét egy két heti tartózkodás után újra Pusztamezőre megy, egy hónapi nyaralásra.

* **Nem locsolják az utcákat.** A vízvezetési vízmű telepen a vitzartályokat tisztogatják jelenleg, ennek következtében az utcák locsolása tegnap elmaradt és ma is elmarad.

Pannonia étterem és télikert.

Első minőségű **Dréher-féle KORONA-SÖR**, termelőktől beszerzett **kitünő BOROK**; továbbá izletes villás-reggeli **zóna szerint is kiszolgálva 20 fillérért.**

Tisztelettel

KARNER GYULA vendéglős.

x Felhívjuk a t. olvasó közönség figyelmét **Mitteiler Ede** férfi-szabó mai számunkban közölt hirdetésére.

x **Lloyd orfeum** elsőrendű társulata ma, csütörtökön tartja *utolsó és bucsu előadását* teljesen új műsorral. Új bohózatok. A n. é. közönség szíves pártfogását kéri mély tisztelettel az *igazgatóság*.

IRODALOM.

A „**Kath. Hitterjesztés Lapjai**“-nak júliusi füzeté dr. **Tóth Lajos** szerkesztésében a következő érdekes tartalommal jelent meg: A trappisták Boszniában. — Egy darab Szahara. — A keresztény hit terjedésének akadályai Kinában (Vége). — Hírek a missiókból: Dél-San-tung; Japán-Kína; A Salamon-szigetek; Favier püspök halála; Magyar-keresztény intézet Észak-Amerika Egyesült államaiban; Egy kis epizód Közép-Afrika missió életéből; A maronita látogatása Rómában.

Képek: Szahara: egy erődített tuareg-község; Szahara: tájkép a sivatagból; Kína: Anzer püspök, Dél-Santung első ap. vikáriusa; Kína: egy kínai származású hit hirdető pap (Tszü András); Oceánia: Missió-állomás a Salamon-szigeteken; Oceánia: keresztény hívek a Salamon-szigetéről; Japán tájkép; Kína: mázoló árvaházi növendékek.

Az Örökimádás című katolikus folyóirat júniusi (6.) száma rendkívüli dúst tartalommal jelent meg, melyből különösen kiemelendők a következő cikkek:

X. Pius pápa szózata a római eucharisztikus kongresszuson. — A római eucharisztikus kongresszus. — Lelki eledelünk. — Mit kívánunk tőlünk az eucharisztikus körmenetek? — A mi reménységünk. — A csodálatos ostya. — A szentségi áldás csodálatos gyümölcse. — Vasárnap reggel. — Egy eucharisztikus csoda. — Kimutatás a Budapesti Oltáregyesület által 1905-ben adományozott egyházi szerelvényekről. — Oltáregyesületi ügyek. — Hirdetések.

E valóban életrevaló folyóirat a Központi Oltáregyesület (Budapest, IX. ker., Rákos-utca 5.) kiadásában jelenik meg s előfizetési ára egy évre csak 3 korona. Ajánljuk t. előfizetőink pártfogásába.

EGYESÜLETEK.

A biharmegyei nőegylet ülése.

A biharmegyei és nagyváradai nőegylet tegnap délután az Erzsébet leányárvaházban választmányi ülést tartott, melyben résztvettek özv. báró Gerliczy Félixné elnöklelte alatt özv. Des Echerolles Kruspér Sándorné, özv. Grunwald Henriké alelnöknök, Batig Ferenczné, Butyka Lajosné, Jellinek Ferenczné, Mezey Vilma, Milibák Józsefné, Szentlélek Kálmáné, Vértessy Andorné, Voszka Ferenczné vál. tagok, Ficzek Lajos pénztáros és Böszörményi Géza jegyző. — Elnök bejelentette, hogy néhai Ullmann Félix hagyatékából az Erzsébet leányárvaház javára 50 korona adományt vett át; azután a választmány özv. Domokos Károlyné Sárika és Helén 6—6 éves leányait az Erzsébet leányárvaházba fölvette; ugy szintén bevette a női menházba özv. Borostyáni Albertnét kimondván azt, hogy további üresedésig új tagokat föl nem vesz.

A választmány továbbá a Fuchsl-féle alapítvány 8 korona kamatát az árvaház növendékének adományozza; végül az elnök ivén új tagokul jelentkeztek és felvették a következők:

Dr. Dániel Lajosné, Parsche Gyuláné, Szentpály Gáborné, Lehoczky Józsefné, Zivuska Józsefné, Török Lászlóné, Fintor Gyuláné, dr. Wawrek Kálmáné, Szeszich Elekné, Bárány Árpádné, Ambrus Györgyné, dr. Mártonffy Bogdáné, Csapó Ferenczné, Csapó Lenke, Fischhof Frigyesné, Altnóder Endréné, Balogh Elemérné, dr. Istvánffy Istvánné, Lukács Ödöné és Benkő Ernőné.

Igazságszolgáltatás.

Szünet a táblán. A nagyváradai királyi táblán augusztus 26-áig szünet lesz. Ez alatt az idő alatt csak hetenkint kétszer fognak tárgyalásokat tartani, mikor kisebb ügyeket intéznek el.

TANÜGY.

Az iskolák beszámolója.

IV. A községi polgári fuiskola.

Jóleső érzéssel lapozzuk a polgári fuiskola ideai értesítőjét, mert abból meggyőződést szerzünk ez iskola fokozatos fejlődéséről s vezetőinek a nevelés és oktatás terén elismerésre méltó módon kifejtett munkásságáról.

Az értesítő először az iskola ügyek lelkes előharczósa, néhai *Ritók* Zsigmond, az iskola alapítója emlékének szentel kegyeletes sorokat.

Ezután következik a letűnt tanév története. E fejezetből a következő adatok érdemelnek különösebb figyelmet: Az első osztályba közel 200 tanuló jelentkezett, kikből 55-öt volt kénytelen visszautasítani az igazgatóság. E nagy szám mutatja, hogy a polgári iskola látogatottsága egyre nő, ami örvendetes, csak aztán az innen oly nagy számmal kikerültek ne tuduljanak a felsőbb iskolákra, hanem inkább ipari pályára. Így lesz elérve a polgári iskola igazi célja. Csak így fogunk igazán örvendhetni a polgári iskola fejlődésének.

Az egészségügy a lefolyt tanévben elég kedvező volt. A tanulók magaviseletét megfélemlőnek nyilvánítja az értesítő. Tanulmányi tekintetben a növendékek nagy része eleget tett kötelességének, amennyiben az elért eredmény általában megnyugtató.

A tanári kar leginkább arra törekedett, hogy a tanulók oly kiképzést, gyakorlati is-

meretet nyerjenek, melyet a polgári élet széles terén leginkább érvényesíthetnek.

A tantestület állott az igazgatón kívül 6 rendes, 1 rajztanáról.

Részletesen számol be az értesítő az elmúlt tanév vége felé Belényes, Vaskóh és Rézbánya vidékeire tett szép sikerű tanulmányi kirándulásról, melynek lehetővé tételéhez anyagilag lényegesen hozzájárult Nagyvárad jótékony társadalmá.

Ezután következik az ifjuság érdemsorozata.

A statisztikai kimutatások feltűntetik, hogy a polgári iskolában 375 növendék nyert osztályzatot, beiratkozott pedig 411, kik vallásra nézve így oszlanak meg: 153 róm. kath., 17 gkath., 15 gkel., 105 ev. ref., 15 ág. hv. ev. és 106 izr. Illetőséget illetőleg volt 326 helybeli és 85 vidéki. Altalános osztályzat: kitünő volt 14, jeles 38, jó 94, elégséges 122, és elégtelen 106. A bukottak közül javító vizsgálatot tehet 71.

Több szokásos adatot foglal magában a polgári iskola ideai értesítője, melyet az intézet agilis igazgatója Winkler Lajos szerkesztett nagy gondnal és ügybuzgalommal.

NYILTTÉR.

A „BAZÁR“ kerthelyiségében KIS BÉLA

első debreczeni cigányzenekara ma **csütörtök, péntek, szombat és vasárnap este**

zeneestélyt

tart. **Kitünő italok és izletes ételek** legpontosabb kiszolgálással.

Tisztelettel

SZAUER ÉS DOLGOS.

TÁVIRATOK.

Lányi Bertalan képviselőjelölt.

Budapest, július 5. (Saját tud. táv.)

Lányi Bertalan minisztert ma felkeresték a lipótszentmiklósi szabadelvű választópolgárok és arra kérték, hogy vállalja el a kerület képviselőletet.

Lányi eleget tett a küldöttség felhívásának és elvállalta a képviselőjelöltséget.

Bródi Sándor állapota.

Budapest, július 5. (Saját tud. táv.)

Bródi Sándor állapota ma délben megnyugtató volt. A krízis még nem állott be. Bródit családtagjai ma megakarták látogatni, de az orvosok nem engedték meg, nehogy a beteget izgalomnak tegyék ki.

Agyonhajszolt landvehrek.

Bécs, július 5. (Saját tud. táv.)

Polában ma a bileki esethez teljesen hasonló katonai brutálítás történt az 5. osztrák landvehr ezreddel.

A legénységet az ezred parancsnoka az óriási hőségen addig masiroztatta, míg a katonák egyenkint kidőltek.

A végzetes menetelésnek eddig négy halottja és háromszáz súlyos betege van

A háboru.*Az oroszok védelme.*

Budapest, július 5. (Saját tud. táv.) Nogiból jelentik, a »Daily Telegraph«-nak a következőket: Lachalin szigeten az oroszok fővédelmi művei Coszakovban és Alexandrovban vannak, amelyek helyőrsége 4000 orosz katonából és 800 tengerészből áll.

A Czitoeze japán hajóról az augusztus 10-iki tengeri csata után 20 ágyút szállítottak partra.

London, július 5. A Daily Telegraph jelelenti Tokióból: A legutóbbi Kuzuban épült Odszivo nevű torpedórombolót a japán hadba sorozták.

London, július 5. Nebogatov tengernagyot és még 81 orosz foglyot Kistóba vittek.

Tokió, július 5. A béketárgyalásokra delegált japán kiküldött báró Komura kísérete a legkiválóbb japán diplomatából áll. Remélik, hogy a béke rövid idő alatt meglesz.

Hazafias hatóságok.

Budapest, július 5. (Saját tud. táv.) Vasvármegye törvényhatósági bizottsága ma nagy többséggel bizalmatlanságot szavazott a Fejérváry kormányra.

Budapest, június 5. (Saját tud. táv.) Az *egri* ügyvédi kamara ma tartott gyűlésén elhatározta, hogy az új kormány működésében nem támogatja és vele semmi ügyben sem fog szóba állani.

A két hazafias határozatot nagy örömmel vették a fővárosi ellenzéki körökben.

Sztrájk egy szénbányában.

Budapest, július 5. (Saját tud. távirata.) Pécsről jelentik, hogy az ottani Vasas féle szénbányában ma 4000 munkás sztrájkba állott. A hatóság a sztrájkantányára nagy számú katonaságot rendelt ki. A bányát, is katonák őrzik, nehogy a sztrájkőrök kárt tegyenek benne.

Nagy vihar.

Lachamps, július 5. Heves vihar volt, mely elpusztította az Auvergeni gépkocsiverse nyen résztvevők kocsijai számára készült sátrakat. A sátrak romjaival teleszórta a sírmas látvány. A vihar folyton tart.

Elhunyt jogtanár.

Bécs, július 5. Dr. Blodig Hermann, a bécsi műegyetem volt jogtanára ma elhunyt.

Bombamerénylet.

Bielostok, jul. 5. A város közepén a Lipiow utcában a rendőrség közelébe bombát dobtak. Hír szerint többen elpusztultak. Néhány utcában lövéseket hallottak.

Vonatösszeütközés.

Salzburg, június 5. Tegnap Szent-Lőrincz salzkamerguti vasuti állomáson hibás váltóállítást folytán két vonat összeütközött. Hárman könnyebb sérülést szenvedtek, két kocsi összezúzódott.

A holland kormányválság.

Amsterdam, július 5. Vilma királynő nem tudja megoldani a válságot, amely a reakcionárius többségnek a most lefolyt választásokon kisebbségre való olvadásával a Knyperkormányt lemondásra bírta. A lemondott mi-

niszterelnöknek nincsen mandátuma és négy Knyperianista képviselő felajánlotta neki, hogy lemondanak a kedvére és vállalja el ő valamelyikük mandátumát. Knyper azonban visszautasította a mandátumot s kijelentette, hogy a legközelebbi választások, tehát négy évre teljesen visszavonul a politikai élettől és ez idő alatt külföldön utazgatni fog. A királynő most tárgyalásokat folytat a két kamara elnökeivel a kabinetválság dolgában, addig a Knyperkormány hivatalban marad.

REGÉNYCSARNOK.

PENELOP. 82.

Angol regény.

Mari szót fogadott, s a gyermeket gyöngéden bölcsőjébe fektette. Alick utasításokat adott ezután az anyának, a ki nem győzte eléggé a Montgomery kisasszony szivességét és jóságát dicsérni.

Az utóbbi időben nagyon sokszor hallotta Alick a Mari nevét a szegények közt emlegetni, mint a ki könyörületes szívével sok szegény családnak változtatta szomorú sorsát derültebbé, s különös gondjaiban részesítette a betegeket és nyomorultakat. Alick megemlítettte ezt úgy odavetőleg, midőn a leányt haza kísérte.

— Annyi a pénzem, hogy nem tudok vele mit csinálni — Szólt Mari — még nem használ, ha tudok rajta, legalább nincs rá gondom.

— Kisasszony, én másképp itélem meg a kegyed jóságát.

Milyen jól esett ez a dicséret Marinak! Hálásan emelte szemét a doktorra, melyből az még valami mást is kiolvashatott Alick nagyot sóhajtott és — Nellire gondolt.

Bucsuzáskor így szólt Fergusson doktor: — Holnap meglátogatom és hírt hozok kis pártfogójáról. — Aztán lassan ezt tette hozzá: Mari, maga is olyan magánosan tölti életét, mint én — de kegyed igen jó példát mutat, miképp lehet türethetővé tenni a mások boldogításával életünket. Mondja, kérem, másokat boldogítva, boldogabb-e maga is?

— Fergusson doktor, én nekem más okom volt így cselekedni, — én tulajdonképpen nem is tettem semmit — az egész pusztá kedvelés, mert hát nincsen egyéb dolgom.

— Értem, kisasszony, egészen értem. Pedig ahogy értette, rá se gondolt, hogy mindennek ő az okozója, mert tán soha se jutott volna erre az ideára Mari, ha ő nem tanácsolja, ő, a kit egyedül szeretett ezen a világon.

XXIV.

Egyik szép tavaszi napon Algy lassan, majdnem botorkálva haladt fölfelé a szűk lépcsőn, mely szegényes szobájukba vezetett.

— Pen, édesem, így kezdé, a mint belépett — ha te nem volnál nekem vigasztaló angyalom, azt hiszem, nem bírnám el tovább az élet terhét.

— Mi a baj megint, Algy? — kérdé huga ijedten.

— Semmi, mindössze is annyi, hogy kitétték a szűrőmet. Az öreg Paley azt mondta, nagyon nagy ur vagyok én arra, hogy neki szolgáljak. Így tehát most már még kilátásom sincs rá, hogy valamit szerezzek. Oh, Pen, keserves, igen keserves állapot ez!

— Majd a teázás után meghányjuk-vetjük a dolgot, — szólt Penelop, látszólag nyugodtan. — Algym, ugy szerettem volna valami jobbat tenni elibéd, de nem lehet, — tette hozzá leverten a mint Algy a teát és a kevés bornyusültet kezdé falatozni.

— Jó ez, édesem. De hát te mért nem eszel egy kis sültet?

— Előbb ettem csak, — szólt Penelop, bölcsen elhallgatva, hogy csak egy darab száraz kenyert, melyre egy pohár vizet ivott. — Algy, éppen arról gondolkodtam, milyen szép lehet most a Chartres-káptély.

— Na meg, — mondá Algy keserűen — azokra a pompás falatokra gondoltam, melyeket Tom szokott volt elfogyasztani. Pen, vajjon mit éreznék, ha megint egy igazán jó ebédhez juthatnánk?

— Hadd el, Algy. De mond csak, igazán elvesztetted állásodat?

— Fájdalom, bizony kiadták nekem az utat. Pedig eleget rajta voltam, hogy megnyerjem a főnököm tetszését. De hiába, azt mondta, nem vagyok az efféle munkára használható. Szeretném tudni, hogy hát tulajdonképpen mire is vagyok én használható!

— Edes Algym, látod, te könnyebben megélhetnél nélkülem, kérlek engedd meg, hogy nevelőnő, cseléd, vagy bármi legyek, csak ne éljek itt tovább is a nyakadon.

— Hallgass, kiáltá Algy szenvedélyesen — tudod, hogy rajtad kívül senkim sincs a világon. Pen, én nem válok meg tőled; együtt élünk vagy halunk, azért, kérlek, ne hozd többé szóba sem azt, hogy el akarsz hagyni! Azután szomorú mosolylyal körülnézve a szegényes szobában így folytatta:

— Milyen kedves kis hely! Rosszabb már csakugyan nem is lehetne. Vajjon, mit szólna hozzá Douglas, ha bennünket így látna!

Penelop szomorúan nézett Graham századosnak a kandalló fellett függő fotográfiájára. A hosszú, magányos órákban hányszor pihent szeme a nemes, férfias arczon, mi közben olyasvalami rezgett átt szívében, a mi igen közeli rokonságban állott iránta való régi, szenvedélyes szerelmével. Gyakran, nagyon gyakran megtörtént, hogy míg a képet nézegette, szeme önkéntelenül könybe lábbadt.

A régi szerelem erősebben és hatalmasabban támadt fel szívében, mint a milyen első ízben volt s a Daubeny Everard hűtlensége miatt érzett kegyetlen fájdalom eltűnt, mintha sohasem is lett volna.

Hogy mondjam ezt: távolból szeretem,
Ha őt közelből sem szerethetném

ismételgeté sokszor szomorúan magában — pedig régi szerelmének ez az újraébredése volt életének egyentlen fénypontja.

(Folyt köv.)

SZERKESZTŐI PÓSTA.

E. L. Nagy-Várad. Mi nem valljuk Nietzsche elveit az ugynevezett Übermenschről, hanem azt valljuk és hirdetjük, hogy az erkölcsi törvények egyformán köteleznek mindenkit, legyen az koldus vagy király, analphabet vagy akadémikus tudós. Különböztetést az hisszük, hogy Nietzsche követőinek is sokkal magasabb mértékük van, semhogy akár a szerencsétlen Bródyt, akár hasonló írókat Übermenscheknek tartanak. Szomorú lenne, ha már ilyenek Übermensch számba jönnének.

KÖZGAZDASÁG.**A gabonatözsde határidői.****Budapest,** jul. 5.

Buza okt. — — — — —	82.
Rozs okt.-re — — — — —	84.
Tengeri július 1906. — — — — —	02.
Zab ápr.-ra — — — — —	15.00
Repcze aug.-ra — — — — —	90.

Értéktözsde.**Budapest,** jul. 5.

Oszrákhitelrészvény — — — — —	512.94
Magyar hitelrészvény — — — — —	806.50
Leszámitoló bank — — — — —	464.50
Rimamurányi — — — — —	514.—

Osztrák-m. államvasuti részvény	649.—
Közuti vasut	568.50
Városi villam s vasut	2450—

Hivatalos árfoly amok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1905 jul. 5-én.

Magyar aranyjárdék 4%	117.30
Magyar koronajárdék 4%	96.95
Magyar koronajárdék 3 1/2%	88.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.25
Horváth-szlavon földtehermentesítési kötvény	98.—
Magyar nyeremény sorsjegy-kölesön	218.—
Titza-szab. és szegedi sorsjegy-kölesön	166.—
Osztrák járdék papirban	100.25
Osztrák járdék ezüstben	100.75
Osztrák járdék aranyban	119.—
Osztrák korona járdék	100.25
1860. oszt. államsorsjegyek	157.—
Osztrák-magyar bankrészvény	16.45
Magyar hitelbank részvény	77.575
Osztrák hitelbank intézeti részvény	65.825
Osztrák-magyar államvasuti részvény	67.175
20 frankos arany (Napolendor)	1910
Német birodalmi márka	117.42
London vista	240.35
Páris vista	95.55
20 márkás arany	23.47

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.**Kántortanítói pályázat.**

A nagyvárad-ujvárosi kántortanítói állásra ezennel pályázat hirdettek. Fizetése, illetőleg jövedelme lakbérrel és stó-

lával együtt 1146 kor. 40. fill. készpénz és 12 méteről tűzifa, 12 hl. 30 lit. gabona és öt évenként (öt izben) 100 kor. korpótlék. Megjegyeztetik, hogy segélyképen évi 400 koronát nyer mindaddig, míg korpótlék czimen fizetése 400 koronával emelkedik, illetőleg az első 4 korpótlék segélyképen ezen négyrendbeli korpótlék esedékessége előtt is rendesen kiszolgáltatik. — Kötelessége a kántori teendőknön kívül a rk. fiúiskolában tanítani az éneket és helyettesíteni. Pályázók okmányokkal kellően felszerelt s a ft. I. sz. Káptalanhoz czimezendő kérvényeiket f. hó 18-ig küldjék be alulírottához. A próba július 20-án d. e. 1/2 11 órakor fog megtartani a Szt-László templomban. Allását a megválasztott szeptember 1-én tartozik elfoglalni.

Nagy-Várad, 1905. jul. 1.

Dr. Vucskis Gyula,

1235.

sz. széki ülnök, plébános.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

11370—1905 szám.

Hirdetmény.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala mint I. foku iparhatóság ezenne közhírré teszi, hogy Mezei Lajos által felállítani szándékolt szappangyár telepen-

gedélyezése tárgyában folyó év július hó 10-ik napjának délelőtt 11 órájára a Vámház utcza 2122 számú házhoz helyszini tárgyalást tűzött ki, a mely körülményről az érdekeltek oly figyelmeztetéssel értesítettnek, hogy esetleges kifogásaikat a helyszini tárgyalás alkalmával adják elő, mert a későbbben teendő felszólamlások figyelembe vétetni nem fognak.

Nagyvárad, 1905 junius 26.

Gerő,

1234.

r. főkapitány.

Butorvásárlók figyelmébe!

Olcsó

BUTOR

gyári árban, kezeség mellett

háló-, ebédlő-, szalon és uriszoba berendezések, valamint egyes butor-darabok a

Magyar Műbutorgyár

Részvénytársaságnál

Nagy váradon, Fő-utcza elején.

Üzletvezető: **PORJESZ HERMAN.**

Teljes lakás-, kávéház- és szálloda-berendezések műipari vállalata.

Kivánatra rajzok és költségvetések.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVYOMDA

Nagyvárad, Apácza-utcza 3. szám

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
es egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfek, számlák, falragaszok,

báli meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,

gyászlapok

stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok**raktára.**

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Dr. Dreiszker J.

VIZGYÓGYINTÉZETE

és szanatóriuma

Közszegen (Vas megye.)

Gyönyörű fekvésű. Egész éven át nyitva. Állandó orvos felügyelet; igen jutányos ár; kitűnő ellátás. Legszebb gyógyeredmények. Prospektus ingyen és bérmentve.

Új**üveg-, porcelán és konyhafelszerelési üzlet!**Van szerencsém a nagyérdemű közönség szíves tudomására hozni, hogy **Nagyváradon, Olaszi Fő-utca** Orsolyák-zárda épületben a mai kornak és a legmagasabb igényeknek megfelelő**üveg-, porcelán és konyhafelszerelési fiók-üzletet**

nyitottam. — Kérem a nagyérdemű közönség becses pártfogását. Kiváló tisztelettel

Hant Frigyes

Fő-üzlet: Kossuth-Lajos u. 4. Olaszi, Fő-u. Orsolya zárda. Fiók-üzlet: Orsolya zárda.

Nagyvárad város**VILLAMOS MŰVE**Értesíti a n. érd. izzólámpa körtéket tart raktáron 3. legfeljebb 34 watt fogyasztással egyértelműen, melyek legolcsóbb áron kaphatók. **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér**, homályos (matt), színes fényképesz lámpák és mennyezeti izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók **nerst-lámpák** és **osmium-lámpák** egyenként 15 watt fogyasztással.**Csillárok, és villamosmotorok** eredeti gyári árak mellett.

kaphatók A villamos mű igazgatósága elvállalja

villamosvilágítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetések ingyen.**„Nagyvárad Hitebank“**

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

házak és földbirtokokra 10—50 év időtartamra a legolcsóbb kamatláb és a legelőnyösebb feltételek mellett

törlesztéses jelzálogkölcsönöket nyújt,

amelyeket a legrövidebb idő alatt fo-

lyósít. Kölcsönkérő részről hiteles telekkönyvi kivonat, kataszteri birtokiv és esetleg községi becsü-bizonyítvány mutatandó be. Drágább kamatozású kölcsönöket bélyeg és illeték-mentesen convertál.

Elfogad betétkönyvecskékre és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett összeg után **5%-os** kamatot fizetElőnyös feltételek mellett leszámitott váltókat. Értékpapírok, ékszerek és terményekre előleget ad. **Az igazgatóság.****ROSENBERG IZSÓ****czementárugyára, beton-, vasbeton- és aszfaltipar-vállalata**

Telefon: 67. szám.

N a g y v á r a d.

Telefon: 67. szám.

Kizárólagos képviselők: a „Beocsinyi Czementgyári Unió“ gyáraitól

a „Magyar Aszfalt Részvénytársaságtól“

a „Heunebique“-féle vasbeton rendszerből.

az „Eternit-művek“ szab. azbeszt-pala gyártmányaiából stb. (Dr. Zilinski Sziárd műegyetemi magántanár tervei szerint.)

Ajánlkozik mindennemű beton és vasbeton aszfaltozás és aszfalt elszigetelési és »Eternit«-pala fedési munkálatok kivételére.**C s a t o r n á k a t** saját gyártmányu, kívül-belül iszapolt, vízhatlan betoncsöveivel eszközöl. — — — — —**Raktárt tart:** Első rendű Beocsinyi-, Portland- és Román-czementből.
» » Egeresi szobrász és alabastrom-gipszből.
» » Aszfalt fedéllemez és elszigetelő-lemezekből.**Saját gyártmányu diszes czementlapok és műkövekből.**